

**СИТУАТИВНІ ЗАДАЧІ ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ПРАВНИЧОГО ТУРНИРУ
«КРОК ДО ФЕМІДИ! GRADUS AD THEMIDEM!»
для здобувачів старших класів закладів освіти**

**Кейси для раунду 1
№ 1**

Проходячи повз магазин АТБ в місті Чернігові по вулиці Шевченка, підліток Сергій, якому нещодавно виповнилось 15 років, побачив на землі гаманець. Він підняв його, відкрив і виявив в ньому 150 грн. та банківську картку.

Він вирішив використати її, розрахувавшись за придбаний товар.

Він зайшов у магазин, взяв пляшку газованого напою. Коли підійшов до каси, протягнув картку для розрахунку, але злякався і втік.

Вдома про цю подію розповів мамі.

ЗАВДАННЯ:

- 1. Дайте юридичну оцінку діям Сергія. Чи порушив він які-небудь норми? Якщо так, то, які?*
- 2. Як повинен був діяти Сергій аби його поведінка була законослухняною?*

№ 2

Йдучи до школи №1 міста Чернігова, 15-річний Денис побачив предмет, який привернув його увагу, оскільки він зовні нагадував один з приборів, який він бачив по ТВ.

Він вирішив взяти його з собою та показати одноліткам.

Поклавши його рюкзак, він приніс його у школу і забув про нього. А згадав лише після закінчення навчання, коли проходив мимо поліцейського, який слідкує за дотриманням правопорядку у школі.

Він повідомив про цей предмет поліцейському, яка викликала спеціалістів-підривників. Вони оглянули його та з'ясували, що це є вибухівка.

ЗАВДАННЯ:

- 1. Чи правильно зробив Денис, коли забрав предмет до школи?*

2. Чи нестиме юридичну відповідальність Денис за зберігання бойового припасу?

№ 3

Переглядаючи телеграм-канал 15 річний Микола побачив повідомлення від незнайомого абонента про знайомство.

У ході смс-спілкування, незнайомий, який представився представником громадської організації Сергієм Валентиновичем, запропонував Миколі заробити гроші.

Отримавши згоду, попросив його сфотографувати місце розташування військової частини, надіслати та отримати за це 2000 грн.

Микола сфотографував військову частину та вирішив розповісти про це своєму товаришу Петру, який заборонив відправляти фотозвіт Сергію Валентиновичу та повідомити про це до поліції.

ЗАВДАННЯ:

- 1. Чи правильно зробив Микола?*
- 2. Чи порушив він які-небудь норми права?*

№ 4

16-річний Олег Шевченко, проживаючи на тимчасово окупованій території України, добровільно погодився співпрацювати з окупаційною адміністрацією: розповсюджував серед місцевих жителів матеріали із символікою держави-агресора та агітував вступати до «навчальних закладів», створених окупантами.

ЗАВДАННЯ:

- 1. Охарактеризуйте дії Шевченка? Чи є вони суспільно небезпечними, якщо так, чому?*
- 2. Яка норма ККУ передбачає відповідальність за співпрацю з державою-агресором?*
- 3. З якого віку настає кримінальна відповідальність за цей злочин?*
- 4. Кваліфікуйте дії Шевченка, якщо в його діях містяться ознаки злочину.*

№ 5

17-річна Марія Іваненко через месенджер замовила наркотичну речовину «канабіс» і отримала її шляхом «закладки». Вона планувала частину використати особисто, а решту — продати знайомим у школі.

ЗАВДАННЯ:

- 1. Проаналізуйте дії Марії, чи містять вони ознаки кримінального правопорушення?*
- 2. З якого віку настає кримінальна відповідальність за незаконний обіг наркотичних засобів?*
- 3. Чим відрізняється зберігання наркотиків для власного вживання від їх збуту?*
- 4. За якою кримінально-правовою нормою ККУ можна кваліфікувати такі дії?*
- 5. Яке можливе покарання?*

№ 6

15-річний Данило Кравець разом із друзями порушували громадський порядок: голосно лаялися та кидали пляшки біля зупинки. Побачивши 65-річну жінку, хлопці почали її ображати. Кравець ударив її кулаком, у результаті чого жінка впала й отримала легкі тілесні ушкодження.

ЗАВДАННЯ:

- 1. Що таке хуліганство? Які види юридичної відповідальності існують за хуліганство?*
- 2. Чи можна ці дії визначити як злісне хуліганство? Чому?*
- 3. За якою кримінально-правовою нормою слід кваліфікувати дії Данила Кравця?*
- 4. З якого віку настає відповідальність за хуліганство?*
- 5. Які покарання можливі?*

№ 7

20 вересня 2023 року 19-річний Сергій Рябченко та 21-річний Віктор Лисенко проникли до будинку самотнього пенсіонера з метою заволодіння

його грошима. Вони завдали йому тілесних ушкоджень, від яких потерпілий помер. Злочинці викрали цінності.

ЗАВДАННЯ:

- 1. Чи є тут склад умисного вбивства?*
- 2. Який мотив цього злочину?*
- 3. Надайте кримінально-правову оцінку діям Рябченка та Лисенка.*

№ 8

05 липня 2024 року 16-річний Андрій Ткаченко та 17-річний Богдан Савчук увечері напали на чоловіка біля під'їзду, погрожували ножем і забрали мобільний телефон та гроші.

ЗАВДАННЯ:

- 1. Чим розбій відрізняється від крадіжки чи грабежу?*
- 2. Надайте кримінально-правову оцінку діям Ткаченка і Савчука?*
- 3. Яка стаття ККУ передбачає відповідальність за розбій?*
- 4. З якого віку особа відповідає за цей злочин?*
- 5. Визначте кваліфікуючі ознаки, які обтяжують кримінальну відповідальність Ткаченка та Савчука.*
- 6. Які санкції передбачені законом?*

№ 9

Іванка (17 років), учениця 10-го класу, захоплюється онлайн-іграми та веде активне спілкування у закритих інтернет-спільнотах. Одного вечора вона познайомилась з користувачем під ніком «Prof_98», який представився незалежним журналістом, що збирає інформацію для великого розслідування.

«Prof_98» попросив Іванку надати йому інформацію про військовий об'єкт (склад палива), який розташований поблизу їхнього міста, а саме:

1. Точне місце розташування (географічні координати).
2. Схему проїздів до об'єкта.
3. Графік чергування охорони (цей графік Іванка дізналася від свого брата, який працює на цьому об'єкті охоронцем і необережно згадав про це вдома).

За цю інформацію «Prof_98» пообіцяв 5000 гривень на ігрові потреби. Іванка, спокусившись на гроші, сфотографувала мапу, яку знайшла у шухляді брата, з позначками об'єкта та надіслав усі дані через зашифрований месенджер.

Згодом виявилось, що «Prof_98» — це не журналіст, а агент іноземної держави, який збирав інформацію для планування диверсій на стратегічних об'єктах України.

ЗАВДАННЯ:

1. Чи містять дії Іванки ознаки злочину "Державна зрада" (ст. 111 ККУ)? Обґрунтуйте свою відповідь, вказавши на форму державної зради, передбачену статтею (перехід на бік ворога, шпигунство, надання іноземній державі допомоги у проведенні підривної діяльності).

2. Яке значення має мотив Іванки? Чи важливо, що вона діяла не з ідейних міркувань, а лише заради 5000 гривень?

3. Чи впливає вік Іванки (17 років) на її кримінальну відповідальність? З якого віку настає відповідальність за державну зраду?

4. Як кваліфікувати інформацію, яку передала Іванка? Чи можна її вважати державною таємницею чи допомогою у проведенні підривної діяльності?

5. Яка відповідальність загрожує Іванки з урахуванням того, що вона є неповнолітнім?

№ 10

У місті, де було оголошена «Провітрена тривога» через падіння безпілотної, було пошкоджено стіну великого супермаркету. Навіть після прибуття поліції для огляду місця події, центральний вхід залишався заблокованим, а розбита стіна була тимчасово огорожена стрічкою.

Артем (16 років), учень 10-го класу, що проживає неподалік, побачив пошкодження. Він усвідомлював, що ситуація з безпекою у місті складна, а магазини не працюють у звичайному режимі.

Скориставшись тим, що поліцейські відійшли для складання протоколу:

Артем проліз через пошкоджену ділянку стіни у торговий зал.

Він швидко схопив із полиць два дорогих енергетичних напої, блок імпортного шоколаду та новенький електронний пристрій для паління вартістю 1500 грн.

Загальна вартість викраденого майна становить 2100 гривень.

На виході (через ту ж ділянку стіни) його затримали співробітники Муніципальної варти, які патрулювали район.

ЗАВДАННЯ:

1. *Який злочин вчинив Артем? (Визначте об'єктивну сторону, а саме форму викрадення чужого майна).*

2. *Чи має значення для кваліфікації злочину той факт, що викрадене майно (напої, шоколад) не є предметами першої необхідності?*

3. *Яка кваліфікуюча ознака, передбачена Кримінальним кодексом України, є ключовою у даній ситуації? (Назвіть статтю та частину).*

4. *Чи можна дії Артема вважати "мародерством"? Обґрунтуйте свою відповідь, провівши різницю між крадіжкою та мародерством згідно з ККУ.*

5. *Яка кримінальна відповідальність загрожує Артему з урахуванням його віку (16 років) та умов, в яких було вчинено злочин?*

Кейси для раунду 2

ЗАДАЧА 1

Органом досудового слідства було встановлено, що близько 14 год. 30 хв. 27.05.2024 року ОСОБА 1 керував вантажним автомобілем «Volvo» н.з. СВ4753СА з напівпричепом «Shmitz» н.з. СВ7349СХ по вул. Реути в напрямку виїзду з м. Полтава.

Перебуваючи перед виїздом з населеного пункту зупинився на блокпосту для виконання правил проїзду контрольно-пропускного режиму та проходження перевірки документів. Відновивши рух ОСОБА 1, знехтував безпекою дорожнього руху, не переконався у безпеці руху, не впевнився що це буде безпечним і не створить перешкод або небезпеки для інших учасників руху та допустив наїзд на пішохода ОСОБА 2, який переходив проїзну частину за межами пішохідного переходу, справа наліво відносно руху автомобіля. Внаслідок дорожньо-транспортної пригоди ОСОБА 2 13.02.1955 р.н. отримав тілесні ушкодження, які відповідно до висновку судово-медичної експертизи №2341 від 29.08.2024 року не були небезпечними для життя, спричинили тривалий розлад здоров'я і за цими ознаками відносяться до середньої тяжкості тілесних ушкоджень.

Відповідно до зібраних у кримінальному провадженні доказів та висновку судово-автотехнічної експертизи №355/43 від 17.09.2024 року у даній ДТП ОСОБА 1 допустив порушення вимог ПДР що передбачені пунктом 10.1, перед початком руху, перестроюванням та будь-якою зміною напрямку руху водій повинен переконатися, що це буде безпечним і не створить перешкод або небезпеки іншим учасникам руху.

Допущені ОСОБА 1 порушення вимог п. 10.1 ПДР знаходяться в причинному зв'язку з подією ДТП та наслідками, що настали.

Дії ОСОБА 1 по порушенню ПДР умисні, а форма вини до наслідків необережна.

Додаткові обставини.

Пом'якшуючі, відповідно до ст. 66 КК України: щире каяття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення, добровільне відшкодування завданого збитку

Обтяжуючі, відповідно до ст.. 67 КК України: не встановлено.

Під час досудового розслідування ОСОБА 1 відшкодував ОСОБА 2 нанесену майнову та моральну шкоду.

Цивільний позов у кримінальному провадженні потерпілим не заявлено. Арешт на майно не накладався. Запобіжний захід не обирався.

ОСОБА 2 в момент ДТП перебував у стані алкогольного сп'яніння.

ЗАДАЧА 2

19.06.2025 року ОСОБА 1 від односельчанки ОСОБА 2 отримала пропозицію короткострокової роботи, яка полягала у відкритті банківського рахунку через який будуть проходити грошові кошти, відсоток з яких буде заробітною платнею ОСОБА 1. Останній така пропозиція стала до вподоби, тому вона погодилась. Пізніше потерпіла разом з ОСОБОЮ 2 вирушили до м. Чернігова з метою відкриття банківських рахунків у різних фінансових установах. По прибуттю до міста Чернігова ОСОБУ 1 та ОСОБУ 2 зустрів ОСОБА 3, який разом з ОСОБА 2 зловживаючи довірою, та шляхом введення в оману змусив ОСОБА 1 не просто відкрити рахунки в банках, а й оформити кредити загальною сумою 71 тисяча гривень. Досудове розслідування тривало 3 роки, 2 місяці та 21 день, в результаті якого прокурором до суду передано обвинувальний акт за обвинуваченням ОСОБА 2 та ОСОБА 3 у скоєнні кримінального правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 190 КК України.

Додаткові обставини.

Пом'якшуючі, відповідно до ст. 66 КК України: не встановлено.

Обтяжуючі, відповідно до ст. 67 КК України: вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою.

Майнова та моральна шкода обвинуваченими не відшкодована.

Потерпілою заявлено цивільний позов у кримінальному провадженні про відшкодування майнової та моральної шкоди.

ЗАДАЧА 3

ОСОБА 1 01.06.2025, близько «05» години «00» хвилин, перебуваючи на водному об'єкті ставку «Міський», що розташований в м. Мена Корюківського району Чернігівської області на території Менської об'єднаної територіальної громади та являється комунальною власністю Менської об'єднаної територіальної громади, за допомогою чотирьох рибальських сіток, які відносяться до заборонених знарядь лову, виготовлених із сіткоснастевих матеріалів, без належних документів та дозволу на вилов водних біоресурсів, діючи умисно, здійснив незаконний вилов риби цінних видів, для особистих потреб, загальною кількістю 54 одиниці, а саме: карася сріблястого - 51 одиниця та окуня звичайного - 3 одиниці, чим заподіяв навколишньому природному середовищу істотну шкоду на загальну суму 90 117 грн., а саме за незаконний вилов 51 одиниці сріблястого карася 80631 грн., з розрахунку 1581 грн. за одного сріблястого карася та за 3 одиниці окуня звичайного 9486 грн., з розрахунку 3162 грн. за одного окуня звичайного, що

розрахована відповідно до висновку судової інженерно-екологічної експертизи №2335 від 21.06.2025 р.

Таким чином, ОСОБА 1 обвинувачується у незаконному зайнятті рибним добувним промислом, що заподіяло істотну шкоду, тобто у вчиненні кримінального проступку, передбаченого ч. 1 ст. 249 КК України.

Додаткові обставини.

ОСОБА 1 проживає поруч з вказаним водним об'єктом та протягом останніх 15 років разом із сусідами здійснює догляд за ставком (зариблення, облаштування місць загального користування, зимовий догляд, тощо). Незадовго до протиправної дії у ОСОБА 1 згорів будинок. Готуючи рибу, останній пригощав обідами добродіїв, що допомагали відновити будинок. ОСОБА 1 пенсійного віку та має серцево-судинні захворювання.

Прокурором заявлено цивільний позов про відшкодування завданної шкоди.

ЗАДАЧА 4

27.11.2024 року працівниками поліції було зупинено транспортний засіб «Вольксваген Поло» н.з. СВ4834СА під керуванням ОСОБА 1. У ході спілкування з водієм у останнього було виявлено ознаки перебування в стані алкогольного сп'яніння та, як наслідок, працівники поліції вимагали пройти відповідний огляд на що ОСОБА 1 відмовився. Таким чином вчинив адміністративне правопорушення передбачене ч. 1 ст. 130 КУпАП. В подальшому, ОСОБА 1 усвідомлюючи, що стосовно нього буде складено адміністративний протокол за ст. 130 Кодексу України про адміністративну відповідальність, діючи умисно та розуміючи протиправний характер своїх дій, 27.11.2024 у період часу з 16 год. 25 хв. по 16 год. 28 хв під час спілкування з інспектором ОСОБА 2 висловив пропозицію про надання поліцейському неправомірної вигоди у розмірі 4000 гривень, а у подальшому о 16 год. 29 хв. поклав на переднє сидіння службового автомобіля 4000 гривень, за не складання відносно нього адміністративного протоколу, тобто за не вчинення інспектором ОСОБА 2., дій щодо складання адміністративного протоколу за ст. 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення, на що отримав відмову.

Таким чином ОСОБА 1. обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 369 КК України, а саме у пропозиції та наданні службовій особі неправомірної вигоди за невчинення службовою особою в інтересах того, хто пропонує таку вигоду, будь-якої дії з використанням наданого службового становища.

Додаткові обставини:

Справа про притягнення ОСОБА 1 до адміністративної відповідальності передбаченої ч. 130 КУпАП закрита. Постановою суду визнано неправомірність дій працівників поліції щодо зупинення т/з, не встановлено хто саме керував т/з.

На одному з відеодоказів (відео з бодикамери поліцейського) помітно як працівник поліції жестами натякає на надання неправомірної вигоди.

ЗАДАЧА 5

ОСОБА 1, у період часу з 07.12.2024 по 15.12.2024 року, перебуваючи в полезахисні лісосмузі за що знаходиться за межами населеного пункту с. Безуглівка в адміністративних межах Талалаївської селищної ради Ніжинського району Чернігівської області, порушуючи встановлений порядок охорони, раціонального використання та відтворення лісу, маючи корисливий мотив, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи настання суспільно небезпечних наслідків та бажаючи їх настання, за допомогою бензопили «Shtihl» шляхом повного відокремлення стовбура від кореня з метою подальшого заволодіння деревиною вчинив незаконну порубку 10 ростучих дерев та 2 сухостійних дерев.

Крім цього встановлено, що ОСОБА 1 у період часу з 07.12.2024 по 15.12.2024 року спиляні колоди деревини на місці незаконної порубки дерев розділяв на частини і використовуючи мотоблок та саморобний причіп перевозив до господарства за місцем проживання, де розділяв їх на частини шляхом рубання та в подальшому зберігав порубані дрова на подвір'ї господарства. Після цього, 15.12.2024 близько 10:00 години ОСОБА 1 незаконно спиляну деревину розділив на частини та завантажив до саморобного причіпу із мотоблоком кустарного виробництва для подальшого перевезення до місця проживання, однак його незаконні дії були припинені співробітниками Ніжинського РВП ГУНП в Чернігівській області.

Своїми умисними діями, ОСОБА 1 спричинив тяжкі наслідки навколишньому природному середовищу та державі в особі Талалаївської селищної ради, оскільки згідно висновку експерта судової інженерно-екологічної експертизи №464 від 28.01.2025 року розмір шкоди завданої навколишньому природному середовищу, складає 128645 гривень 03 копійки.

Таким чином, ОСОБА 1 обвинувачується у незаконній порубці дерев у захисних лісових насадженнях, перевезенні, зберіганні незаконно зрубаних дерев, що спричинило тяжкі наслідки, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 246 КК України.

Додаткові обставини:

Доказами, що перебувають у кримінальному провадженні не підтверджується співвідношення порубаних дерев до результатів такої порубки (к-сть дров).